

Философията в интелектуалното поле на университета

Уводни думи

Университетите съществуват от XII век и още в самото начало на тази институция се поставя въпроса за изучаването на философия като методически необходима дисциплина (метафизика и философия на природата). Естествената философия и метафизиката, смята Олег Георгиев, са били гордостта на университетските програми в епохата на тяхното начало (Георгиев, 2008, 39). През XVIII век философията става основна дисциплина във всеки един университет. Философският факултет е престижно и задължително звено във всяка академична институция.

Кант в „Спорът на факултетите” пише, че в университетите трябва да има един факултет, който да е независим от правителствените разпоредби и трябва да има свободата да обсъжда всички разпоредби, които касаят интересите на науката (Кант, 1994, 61) Философията трябва да защитава свободата да се говори публично и открито, да бъде независима от политиката и религията и да подлага на критична проверка всяка една теория, водейки се само от интересите на истината. Шелинг смята, че философията трябва да обединява, разпокъсаните знания от различни области на науката, в едно цяло. Тя има методологическа значимост за университетското образование изобщо.

В съвременността имаме много нови области на познанието, много нови научни дисциплини и специалности в университетите, но философията продължава да осмисля и подлага на критика всяко ново научно и техническо откритие. Илинидя Маркова разглежда проблема за изкуствения интелект и отношението между човешки интелект и AI. Пепа Бузова разглежда преподаването на философия в икономическите специалности и формирането на дисциплината философия на икономиката. Философията е в основата на човешката култура (Лазаров) и цивилизация (Войцехович).

Философията не може да изхожда само от чистата рационалност и критичност. Важен елемент във философското знание е историческото изследване на философията, а чисто методологически погледнато, история на философията на земята, от която произхождаме. Георги Белогашев си поставя за задача да разкрие основанията на Асен Игнатов „... за специфичната интерпретация на времето и пространството като битийни фактори и условия...“ за развитието и реализацията на историята. Коста Бенчев чрез Петър Берон изследва митичните корени на философията в България.

Философията утвърждава своята претенция за строгост и дълбочина, която е в опозиция на светската лековерност. Тя образова на рационално мислене и свобода да се обсъжда и възразява. Специалността философия във ВТУ обучава учители по философия вече дълги години.